

Sygn. akt X Ga 18/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy

w składzie

o.o.1.Przewodniczący Sędzia SO Iwona Wańczura

o.o.2. Sędzia SO Barbara Przybyła

Sędzia SR (del.) Małgorzata Popiół (spr.)

Protokolant Grzegorz Kaczmarczyk

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2016r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa K. B.

przeciwko M. M.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 22 lipca 2015r.

sygn. akt VII GC 1383/14

oddala apelację.

SSO Barbara Przybyła SSO Iwona Wańczura SSR (del.) Małgorzata Popiół

Sygn. akt X Ga 18/16

UZASADNIENIE

K. B. domagała się zasądzenia od pozwanego M. M. kwoty 64.299,48 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 12 września 2012r. i kosztami procesu. Na uzasadnienie żądania pozwu podała, że wykonała na rzecz pozwanego usługi związane z montażem ogrodzenia przy drodze ekspresowej (...) na odcinku K.-M.. Z tego tytułu powódka wystawiła fakturę VAT nr (...) na kwotę 164.536,64 zł. Dnia 14 września 2012 r. pozwany dokonał częściowej płatności wynikającej z ww. faktury VAT w kwocie 100.237,16 zł. Pozostała część należności nie została zapłacona.

Referendarz sądowy w dniu 28 maja 2014 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w całości uwzględniając powództwo.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu. Podniósł zarzut potrącenia wierzytelności pozwanego w kwocie 57.611,00 zł, tytułem zwrotu

nadpłaconego powódce wynagrodzenia za usługę montażu ogrodzenia na autostradzie (...), wypłaconego na podstawie faktur VAT nr (...) z 25 kwietnia 2012 r. oraz (...) z 22 maja 2012 r. z wierzytelnością powódki wynikającą z faktury VAT nr (...) z 10 września 2012 roku, tytułem pozostałej części wynagrodzenia za montaż ogrodzenia przy drodze ekspresowej (...). Na uzasadnienie podniósł, że w trakcie wykonywania prac przy drodze ekspresowej (...) na odcinku K.-M., powódka także realizowała umowę stron na montaż ogrodzenia na autostradzie (...) na odcinku Ś.-G.. Na przełomie maja i czerwca 2012 roku powódka przesunęła większość pracowników z autostrady (...) do pracy przy drodze ekspresowej (...). W związku z pojawiającymi się trudnościami w realizacji inwestycji, pozwany zmuszony był zaangażować do montażu ogrodzenia inne firmy, tj. P.P.H.U. (...) w Z., P.H.U. (...) - T. z W., (...) z P., SUŁTAN z R., Usługi transportowe i usługi koparką P. S. z U. oraz Firmę Usługowo-Handlową (...) P. B.. Firmy te kończyły odcinki autostrady, na których powódka nie zamontowała ogrodzenia, a także usuwały wadliwości wykonanych przez nią prac. Koniecznym było odkopywanie siatki podstawowej, celem montażu siatki przeciwko płazom. Powódka nie dokonała plantowania terenu. Koszty poniesione przez pozwanego na skutek nieterminowego i wadliwego wykonania prac przez powódkę wyniosły 256.000,00 zł. Po dokonaniu potrącenia kwoty należnej pozwanemu od powódki, tytułem zwrotu nadpłaconego wynagrodzenia za montaż ogrodzenia na autostradzie (...), tj. kwoty 57.611,00 zł, pozwany wypłacił powódce kwotę 100.237,16 zł, tytułem wynagrodzenia za prace wykonane na drodze ekspresowej (...) na odcinku K.-M..

Ustosunkowując się do powyższych twierdzeń, powódka podniosła, iż zarzut potrącenia jest bezzasadny. Pozwanemu nie przysługuje wierzytelność względem powódki w kwocie 57.611,00 zł.

Na rozprawie 3 lipca 2015 r. pełnomocnik powódki podtrzymał roszczenie o zapłatę kwoty 18.980,06 zł, tytułem skapitalizowanych odsetek za opóźnienie. W pozostałym zakresie cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia, albowiem pozwany zapłacił należność główną w całości.

W piśmie procesowym z 9 lipca 2015 roku pozwany wniósł o oddalenie powództwa w zakresie odsetek w kwocie 18.980,06 zł. w oparciu o art. 5 k.c. Pozwany wskazał, że strony 20 maja 2015r. zawarły porozumienie dotyczące należności głównej. Kolejnym etapem miało być zawarcie porozumienia w przedmiocie odsetek. Po dokonaniu na rzecz powódki wpłaty łącznej kwoty 93.371,18 zł (kwota powyższa obejmowała również należności z innych tytułów niż należność dochodzona pierwotnie w przedmiotowej sprawie), powódka przestała odpowiadać na próby kontaktu ze strony pozwanego i nie wywiązała się z dokonanych wcześniej uzgodnień.

Wyrokiem z dnia 22 lipca 2015 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach zasądził od pozwanego M. M. na rzecz powódki K. B. kwotę 18.980,06 zł. W pozostałej części Sąd umorzył postępowanie.

Z ustaleń Sądu I Instancji wynika, że w dniu 20 maja 2015 roku strony zawarły porozumienie ugodowe. Pozwany dnia 27 maja 2015r. uiszczył na rzecz powódki należność główną oraz koszty procesu dochodzone w niniejszym postępowaniu w łącznej kwocie 48.968,36 zł. W związku z powyższym powódka cofnęła powództwo w zakresie należności głównej, podtrzymując jednocześnie powództwo w zakresie odsetek za opóźnienie. Pozwany opóźnił się ze spełnieniem świadczenia. Powódka nie odroczyła terminu płatności ani nie zrzekła się wierzytelności z tytułu odsetek za opóźnienie. W tej sytuacji pozwany winien zapłacić skapitalizowane odsetki za opóźnienie w zapłacie należności głównej za okres od 12 września 2012 roku do dnia zapłaty. Kwota odsetek od należności głównej wynosiła łącznie 18.980,06 zł. Sąd wskazał, że nie ulega wątpliwości, że pozwany spóźnił się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego stanowiącego należność za wykonane usługi. Termin zapłaty należności został wskazany w fakturze VAT nr (...). Pozwany uregulował należność po dacie terminu płatności. Pozwany jak wskazał Sąd I Instancji nie wykazał, że strony ustaliły odmienny termin płatności od wynikającego z faktury VAT. Sąd Rejonowy wskazał dalej, że spełnienie świadczenia głównego rodzi jedynie ten skutek, że przerywa proces narastania należności z tytułu odsetek za opóźnienie, ale nie niweczy samego bytu roszczenia o odsetki. Roszczenie za odsetki za opóźnienie ma swe źródło w przepisie art. 481 par. 1 kc i powstaje w chwili, w której dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego. Odsetki przysługują niezależnie od tego czy niespełnienie świadczenia w terminie nastąpiło z winy dłużnika oraz czy wierzyciel poniósł szkodę wskutek opóźnienia. Odsetki za opóźnienie należą się zatem powódce z mocy samego prawa od dnia następnego po dniu wymagalności świadczenia. W świetle powyższego Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie

powódki o zapłatę odsetek jest zasadne. Jako nieuzasadniony Sąd ocenił zarzut pozwanego, który wskazał, iż żądanie powódki obejmujące odsetki stanowi naruszenie zasad współzycia społecznego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zaskarżając powyższy wyrok w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie pierwszym wyroku, w którym zasądzono od pozwanego na rzecz powódki kwotę 18.980,06 zł.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 5 k.c. poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki odsetek w wysokości 18.980,06 zł, podczas gdy niniejsze żądanie pozostaje w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, tj. zasadą lojalności, uczciwości pomiędzy kontrahentami oraz zasadą pewności obrotu wobec faktu, że strony zawarły porozumienie, co do roszczenia głównego i dążyły również do zawarcia ugody, co do odsetek, jednak do niej nie doszło z uwagi na odstąpienie od rozmów przez powódkę.

Mając na uwadze powyższe, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Powódka nie złożyła odpowiedzi na apelację.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Jedynym zarzutem zgłoszonym przez pozwanego był zarzut naruszenia prawa materialnego a to art. 5 kc. Pozwany wskazał, że żądanie powódki zasądzenia odsetek za nieterminową zapłatę należności wynikających z faktury VAT (...) w okolicznościach sprawy pozostaje w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego tj. z zasadą lojalności, uczciwości pomiędzy kontrahentami, oraz zasadą pewności obrotu, a to wobec faktu, że strony zawarły porozumienie co do roszczenia głównego i dążyły również do zawarcia porozumienia co do odsetek, jednak do zawarcia takiego porozumienia nie doszło ze względu na odstąpienie od rozmów przez powódkę.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że strony w toku procesu w dniu 20 maja 2015 roku zawarły porozumienie w którym pozwany zobowiązał się do zapłaty na rzecz powódki dochodzonej pozwem po uwzględnieniu kwoty 6688,48 zł tytułem kwoty zatrzymanej z tytułu gwarancji (64299,48 – 6688,48 = 57611) wraz z kosztami zastępstwa procesowego oraz poniesionymi przez powódkę kosztami sądowymi. Strony w porozumieniu wskazały, że odsetki należne od powyższej kwoty będą przedmiotem oddzielnego porozumienia.

Strony takiego porozumienia nie zawarły. Przy czym, jak wskazał pełnomocnik powódki na rozprawie w dniu 3 lipca 2015 roku, to pozwany oświadczył, że do dalszego porozumienia nie dojdzie i kwestię odsetek pozostawił rozstrzygnięciu Sądu.

Z kolei pozwany w piśmie procesowym z 9 lipca 2015 roku wskazał, że do zawarcia porozumienia obejmującego odsetki nie doszło z uwagi na zachowanie powódki, która po wypłacie jej kwot objętych porozumieniem z dnia 20 maja 2015 roku przestała odpowiadać na próby kontaktu ze strony pozwanego.

Z mocy artkułu 481 kc powódka ma prawo do żądania odsetek za nieterminową zapłatę należności objętych fakturą VAT nr (...).

Jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy odsetki należą się wierzycielowi za samo opóźnienie, choćby wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Odsetki te bowiem stanowią minimalną rekompensatę uszczerbku doznanego przez wierzyciela na skutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. Pozwany wskazał, że w okolicznościach sprawy żądanie powódki narusza zasady współzycia społecznego o których mowa w art. 5 kc.

Do zastosowania art. 5 kc konieczne jest wystąpienie trzech podstawowych przesłanek: istnienie prawa, które zostaje nadużyte, czynienie z niego użytku oraz sprzeczność tego użytku z zasadami współzycia społecznego (wyrok SA w Katowicach z dnia 10 czerwca 2015 roku I ACa 121/15 LEX 1754162) .

W wyroku z dnia 20 sierpnia 2015 roku II CSK 555/14, LEX 1801548 Sąd Najwyższy wskazał, że klauzula generalna niedopuszczalności czynienia ze swego prawa użytku sprzecznego z zasadami współzycia społecznego ma na celu zapobieganie stosowaniu prawa w sposób prowadzący do skutków nieetycznych lub rozmiągających się w sposób zasadniczy z celem danej regulacji prawnej. Jeżeli więc uwzględnienie powództwa, zgodnego z literą prawa, powodowałoby skutki rażąco niesprawiedliwe i krzywdzące, nie dające się zaakceptować z punktu widzenia norm moralnych i wartości powszechnie uznawanych w społeczeństwie, art. 5 kc zezwala na jego oddalenie. Należy jednak pamiętać, że istotą prawa cywilnego jest ochrona praw podmiotowych, tak więc odmowa udzielenia tej ochrony osobie, która korzysta z przysługującego jej prawa podmiotowego w sposób zgodny z jego treścią, może mieć miejsce zupełnie wyjątkowo i musi być uzasadniona istnieniem szczególnych okoliczności uzasadniających przyjęcie, że w określonym układzie stosunków uwzględnienie powództwa prowadziłyby do skutków szczególnie dotkliwych i nieakceptowanych.

Ponadto domniemywa się, że korzystający ze swego prawa czyni to w sposób zgodny z zasadami współzycia społecznego. Z domniemania, iż korzystający z prawa podmiotowego postępuje zgodnie z zasadami współzycia społecznego wynika, że ciężar dowodu istnienia okoliczności faktycznych uzasadniających zarzut obrazy art. 5 kc spoczywa na tym, kto zarzut ten podnosi (wyrok SA w Katowicach z 22 lutego 2001 roku I ACa 1208/00).

Odmowa ochrony prawnej prawu podmiotowemu z powołaniem się na nadużycie tego prawa może nastąpić jedynie wyjątkowo. Oznacza to, że pozwany ma obowiązek podnieść zarzuty stosownej treści w toku postępowania i udowodnić swoje twierdzenia. Za niedopuszczalne co do zasady należy uznać działanie w tym zakresie Sądu z urzędu (wyrok SN z 22 października 2003 roku I CK 222/02 LEX 151610).

Uznanie że korzystanie przez powódkę ze swojego prawa podmiotowego stanowi naruszenie zasad współzycia społecznego wymagało wykazania przez pozwanego, iż zachowanie powódki w okolicznościach sprawy było nieakceptowalne ze względu na system wartości przyjętych w społeczeństwie.

Pozwany nie wykazał, że domaganie się przez powódkę odsetek od żądanej kwoty stanowi naruszenie zasad współzycia społecznego. W szczególności pozwany w żaden sposób nie udowodnił, że to z winy powódki strony nie zawarły porozumienie obejmującego odsetki, powyższe istotne jest o tyle, że obie strony wskazały na odmienną przyczynę odstąpienia od próby ugodowego uregulowania tej kwestii.

Powódka wskazała bowiem na rozprawie w dniu 3 lipca 2015 roku, że to pozwany odmówił dalszych spotkań i rozmów pozostawiając kwestię odsetek rozstrzygnięciu Sądu. Pozwany natomiast w piśmie procesowym z dnia 9 lipca 2015 roku, jak również w apelacji wskazał, że to powódka przestała odpowiadać na próby kontaktu ze strony pozwanego. Już powyższa rozbieżność nie pozwala na jednoznaczne ustalenie, że zachowanie powódki stanowiło obrazę art. 5 kc. Pozwany nie zaoferował Sądowi żadnego materiału dowodowego, z którego wynikałoby kiedy podejmowane były próby skontaktowania się z powódką, kto próbował kontaktować się z powódką, czy i ewentualnie jakie kierowano do powódki pisma z propozycjami ugodowymi. Zauważyć należy, że zgodnie z art. 6 kc to pozwanego obciążał obowiązek udowodnienia faktów, z których wywodzi skutki prawne. W tej sytuacji skoro pozwany nie wykazał okoliczności, że zachowanie powódki stanowiło naruszenie zasad współzycia społecznego, wyrok Sądu I instancji jest prawidłowy, a apelacja jako nieuzasadniona podlega oddaleniu na mocy art. 385 kpc.

SSO Barbara Przybyła SSO Iwona Wańczura SSR (del.) Małgorzata Popiół